

Zini, sargā, copē!

Klāt tematiskā pielikuma astotā sezona

Gluži neticami, bet esam sagaidījuši tematiskā pielikuma *Zini, sargā, copē* jau astoto sezonu. Šis ir projekts, ko īstenojam sadarbībā ar Limbažu novada pašvaldību un kam finansiālu atbalstu piešķir Zivju fonds. Atšķirībā no iepriekšējām sezonām, šogad *Ausekļa* numuros līdz novembra beigām gaidāmi kopumā 14 tematiskie pielikumi lappuses formātā.

Kā ierasts, šajā sadaļā informēsim lasītājus par dažādām jomas aktualitātēm gan Limbažu novada, gan Latvijas mērogā. Esam iecerējuši rakstīt gan par zivju resursu pavairošanu un to sargāšanas efektivitāti, izmantojot modernās tehnoloģijas, gan publisko ūdeņu apsaimniekošanu, kā arī par diķu veidošanu un saimniekošanu tajos. Tāpat vēstīsim par piekrastes zvejniecības saglabāšanu un inovācijām, produkcijas pārstrādi un dažādiem citādiem mūsu lasītājus interesējošajiem zivju tematiem.

Pirmajā tematiskajā pielikumā lasiet par pašvaldības vēlmi piesaistīt Eiropas Savienības struktūrfondu finansējumu dabiskā zivju ceļa izveidei Aģes upē. Projekts konkursam jau iesniegts un nu ļoti gaidām arī pozitīvu rezultātu. Sākusies arī jaunā Sudraba ceļojošā ALDA kausa izcīņas maksšķerēšana sezona.

Tematiskajā lapā izmantoti Kristapa AUZENBERGA zīmējumi

Pašvaldība cer uz atbalstu dabiskā zivju ceļa izveidei Aģē

Limbažu novada pašvaldība 14. maijā iesniedza projekta pieteikumu *Dabiskā zivju ceļa izveide Aģē* Lauku atbalsta dienesta izsludinātā pasākuma *Zivju dzīvotņu kvalitātes uzlabošana* 1. kārtā. Šī iecere tika vienbalsīgi atbalstīta Limbažu novada domes ārkārtas sēdē.

Projektā iecerēts izveidot dabisko zivju ceļu, lai migrējošo zivju sugām (lašiem, taimiņiem un upes nēģiem) būtu iespēja apiet Aģes hidroelektrostacijas dambi. Patlaban tas ir nepārvarams šķērslis. Tādējādi uzlabotos šo zivsaimnieciski vērtīgo zivju sugu nārsta iespējas upes augstecē un palielinātos to populācija. Protams, labums un plašāka teritorija (teju divreiz vairāk dzīvotņu upes augstecē) būtu arī citām upē mītošajām zivīm. Projekta kopējās aptuvenās izmaksas ir 456 465,24 eiro, ko pilnā apmērā segs Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds. Šajā summā ietilpst gan tehniskā projekta izstrādes, zivju ceļa izbūves, kā arī autoruzraudzības un būvuzraudzības izmaksas.

Sēdes laikā tika pārrunāts, ka Limbažu novada upēs attiecīgā projektu konkursa nosacījumiem atbilstu arī divi aizsprosti uz Salacas pietekas Glāzupes un Staiceles kādreizējās papīrfabrikas aizsprosta paliekas Salacā. Pēdējās ierindotas starp pieciem visnozīmīgākajiem zivju šķēršļiem Latvijā, savukārt Aģes HES šķēršļu prioritārajā sarakstā ir 12. vietā. Mūsu valsts upju kvalitāti un traucējumus zivju migrācijai pirms dažiem gadiem apzināja Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts BIOR projektā *Latvijas upju ierindošana prioritārā secībā*

pēc to esošās un potenciālās nozīmes zivju faunas saglabāšanā, ko atbalstīja Latvijas vides aizsardzības fonds. Nupat iesniegto projekta pieteikumu izlemts rakstīt tieši par Aģes upi, kurā zinātnieku pētījumos secināts, ka minētās trīs sugas intensīvi nārsto. Noskaidrots, ka Staiceles gadījumā zivīm tomēr esot iespēja turienes šķērslī pārvarēt, taču Aģē migrējošās zivis tālāk par HES netiek, tādēļ šobrīd tā apiešana izraudzīts kā prioritāri risināms jautājums.

Dabisko zivju ceļu veidos, pamatā izmantojot esošo novadgrāvju sistēmu. Pašvaldības Attīstības un projektu nodaļas attīstības un projektu koordinatore Iveta Umule atzīst, ka tā izbūve zināmā mērā būs izaicinājums, jo Latvijā nav plašas līdzīgas pieredzes. Mūsu valstī pagaidām tas paveikts tikai Ventspils novada Rīvas upē. Ieteikumi, kā labāk veidot dabisko zivju ceļu (to zinātnieki arī atzinuši par efektīvāko risinājumu), nācis no cita Aģes un tās HES izpētes projekta *LIFE GoodWater IP*, ko sadarbībā ar vairākiem partneriem patlaban īsteno Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs (LVĢMC).

Pašvaldība projektu realizēs sadarbībā ar BIOR un LVĢMC zinātniekiem. Zivju ceļa izbūvē lielākoties tiks skarta pašvaldības īpašumā esoša teritorija, bet pushektāra apjomā šis ceļš vedīs arī caur privātpašnieka zemi. Tās īpašnieks ir ļoti pretimnākošs un, saprotot projekta ideju un mērķi, akceptēja pašvaldības lūgumu nomāt viņa zemes gabalu minētajai vajadzībai.

Šāds projektu konkurss Latvijā izsludināts pirmoreiz, tādēļ I. Umule sēdē īpaši aicināja novada domes deputātus atbalstīt pieteikuma iesniegšanu 1. kārtā. – *Vajag šo iespēju izmantot. Iespējams, ar laiku mainīsies normatīvā bāze, būs noteikta*

strikta nepieciešamība pēc zivju ceļiem, būs jānodrošina ekoloģiskais caurplūdums un citas aktivitātes, kas patlaban vairāk ir pēc brīvprātības principa, – sprieda pašvaldības Attīstības un projektu nodaļas pārstāve.

Pasākuma *Zivju dzīvotņu kvalitātes uzlabošana* 1. kārtā pieejamais kopējais finansējums ir divi miljoni eiro, interese par piedalīšanos (pieteikšanās noslēdzās 14. maijā) tajā nav bijusi liela. Tajā varētu atbalstīt dažādas aktivitātes, tostarp šķēršļu likvidēšanu, slūžu atvēršanu, mākslīgo zivju ceļu izveidi u.tml. Atbalstu lūkot varēja gan pašvaldības, gan plānošanas reģioni, juridiskas un privātas personas u.c. Dzirdēts, ka bez mūsu novada pašvaldības savu projekta pieteikumu iesniegusi arī Kuldīgas vietvara, cerot rast atbalstu Riežupes caurtekas risinājumam (arī tā ierindota starp pieciem Latvijas lielākajiem zivju migrācijas šķēršļiem). – *Ceram, ka mūsu projekts tiks apstiprināts. Tas būtu ļoti noderīgs mūsu ūdeņiem un zivju resursiem, – teica I. Umule. Nēmot vērā, ka dabiska zivju ceļa izveide Latvijā pagaidām nav bieži pielietota metode, atbalsta gadījumā Aģē īstenotais varētu kalpot kā labās prakses piemērs gan valsts, gan varbūt plašākā mērogā. Starp citu, Skultes pagastā tas būtu otrs inovatīvais paraugrisinājums zivju dzīvotņu un upes kvalitātes uzlabošanā. Pagājušajā gadā Aģes pietekas Mazupītes 3,5 km garais posms tika izraudzīts kā demonstrāciju vieta valsts līmenī unikāla tīrīšanas un atjaunošanas eksperimenta īstenošanai. Noteiktajā posmā ar projekta *LIFE GoodWater IP* atbalstu tika nojaukti akmens krāvumi, izvākti bebru aizsprosti, izveidota govju dzirdināšanas vieta un brasls, kā arī ierīkotas zivju nārsta vietas.*

ALDA kausa izcīņas jaunā sezona Dūņezērā veiksmīgi atklāta

Maija trešajā svētdienā Limbažu Dūņezērā atklāja Limbažu novada pašvaldības aģentūras LAUTA organizētā Sudraba ceļojošā ALDA kausa izcīņas maksšķerēšanā jauno sezonu. Plēsīgo zivju pievilināšanas un noķeršanas prasmes sacensību pirmajā posmā rādīja teju divdesmit komandu. Mačiem esot pusceļā, kopā ar organizatoru, Limbažu novada publisko ūdeņu apsaimniekošanas nodaļas vadītāju Jāni Remesu devāmies aprunāties ar copmaņiem, kā kuram līdz tam sekmējies.

Makšķernieki, kuri copes veiksmi pārbaudīja arī pirms sacensībām, sacījuši, ka zivis ļoti labi ķeras. Organizators norādīja uz ierastu likumsakarību – ja ķeras pirms sacīkstēm, tad maču dienā tik labi nesokas. Ņemot vērā, ka arī ūdens līmenis *Dūnītī* nokritis (daža komanda sacīja, ka vajadzētu vismaz pusmetru augstāku), bija papildu bažas, kā klāsies ar lomiem kausa izcīņas atklāšanas dienā. Uzrunājot makšķerniekus, aina nerādījās tik drūma, jo daudzi jau bija tikuši pie vienas vai vairākām zivīm. Diezgan daudz trāpījušās arī zemēra lidaciņas, kas laižamas atpakaļ ezerā. Komanda *Ko mēs te darām* (Imants Saulītis un Kaspars Liepiņš) priecējās par ezera 2. placī dabūto vareno zaļsvārci. Tiesa, vēl viena norāvusies. Tā gan bijusi *krokodils*. Dažas bijušas arī zemērnieces. – *Īpatnējs ezers. Jau kuro gadu braucam, bet vēl šodien to nesaprotam, – par Dūņezeru teica I. Saulītis.*

Kopumā ņemot, maksšķerēšanas sacensību sezonas atklāšana bija gana veik-

smīga, jo lielākā daļa komandu tika pie smagāka vai vieglāka loma. Tam piekrita arī Gatis Bondars no komandas *Zemmērs*. Kopā ar Jāni Andžānu ALDA kausa izcīņā pirmoreiz startējuši pērn, un toreiz Dūņezers abus limbažniekus atstāja bešā. Šoreiz gan veiksmē uzsmaidīja un gluži bez zivīm viņi nepalika. Sacensību laikā makšķernieki tika pie pavisam 41,8 kg zivju (līdakas un asari). Pāris komandām rezultāts uzlabojās, jo viņu guvumā bija gan asari, gan līdakas, tālab loma svars tika reinināts ar koeficientu 1,5. Tiesa, *medaļotās* vietas šoreiz tas nepalīdzēja sasniegt. Ar gana lielu pārsvaru, pa abiem izvelkot nedaudz vairāk par 10 kg zivju, Limbažu Dūņezera posmā uzvaru svinēja Jānis Biteniēks un Guntis Grīnbergs jeb komanda *JG*. Pie sava guvuma copmaņi tikuši 3. placī. Otrajā vietā ar nedaudz vairāk kā 8 kg zivju ierindojās komanda *Līdaku magnēti* (Andrejs Hāns un Aigars Tuziks). Komandas nosaukums tiešām attaisnojās. Jāpiemin, ka Andrejs iepriekšējos gadus kopā ar brāli Aivaru startēja kā komanda *Hāni*, bet šoreiz viens no brāļiem nolēmis sacensības izlaist, tādēļ A. Hāns talkā pieaicinājis pieredzējušo un prasmīgo makšķernieku A. Tuziku. – *Makšķerēju kopš bērnības, kad uz copi devos ar savu tēvu, – teic pats Aigars, kurš labprāt dalījās zināšanās ar komandas biedru. Savukārt 3. vietu ieguva komanda *Lauzīte airi* (Vladimirs Komarovs un Imants Grabovskis), kuru lomā bija 4,35 kg zivju. Otrajā trijniekā ierindojās komandas *Zemmērs* ar 3,84 kg, *Lielais**

loms (Audris Kalniņš un Jānis Ozoliņš) ar 3,68 kg un *Dropētāji džigo uz atvadām* (Lauris Bērziņš un Jānis Butlers) ar 3,53 kg zivju.

Veicināšanas balvas – cepuri ar nagu – pasniedza par kontrolmēriem (1,4 kg un 3,2 kg) tuvākajām līdakām, kā arī par vieglāko asari. Lielākajam kontrolsvaram atbilstošāko līdaku (3,38 kg) laimējās izvilkt komandai *Ko mēs te darām*, bet vieglākajam mēram atbilstošākā zaļsvārcē (1,44 kg) bija komandai *JG*. Savukārt vieglāko asarīti (116 g) izvilka komanda *Svētdienas makšķernieki* (Mareks Lācis un Ansis Krūmiņš).

Šajā posmā atjaunota tradīcija – par mazāko ieskaites lomu dāvināt kartupeļu maisu, ko balvu fondam atvēlēja Dainis Šolkovs no z.s. *Mazpīpari*. *Dūnīša* posmā to saņēma *Svētdienas makšķernieki*. Sacensību izskaņā dalībnieki mielojās ar Guntras Remeses vārīto zupu.

Kā nākamā sacīkšu posma norises ūdenstilpi Limbažu Dūņezera posma uzvarētājkomanda izlozēja Lādezeru. Tajā makšķernieki tiksies 16. jūnijā.

Vairāk attēlu *Ausekļa* mājaslapā, sadaļā *Galerijas*.

Sudraba ceļojošā ALDA kausa izcīņas 1. posma uzvarētāji Guntis Grīnbergs (no kreisās) un Jānis Biteniēks (komanda JG) rāda pāris līdaku no sava vairāk nekā desmit kilogramu smagā koploma

Tematisko lapu atbalsta:

Limbažu novads

Par «Zini, sargā, copē!» saturu atbild projekta īstenotājs SIA «Izdevniecība Auseklis».

Lapu sagatavoja Līga LIEPIŅA